

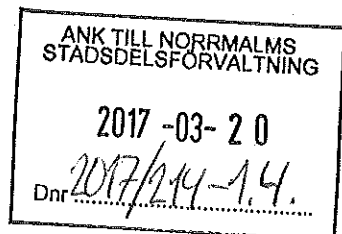

Stockholms
stad

Stadsrevisionen
Revisorsgrupp 3

Dnr 3.1.2-34/2017
2017-03-16

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

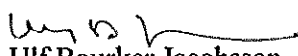

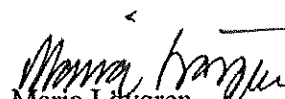
Årsrapport 2016 för Norrmalms stadsdelsnämnd

Revisorerna i revisorsgrupp 3 har avslutat revisionen av Norrmalms stadsdelsnämnds verksamhet under 2016.

Revisorerna har den 16 mars 2017 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till Norrmalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 30 juni 2017

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 3.

Ulf Bourker Jacobsson
Ordförande

Maria Lövgren
Sekreterare

Stadsrevisionen
Revisionskontoret

Hantverkargatan 3 D, 1 tr
Postadress: 105 35 Stockholm
Telefon: 08-508 29 000
Fax: 08-508 29 399
www.stockholm.se/revision

Stockholms
stad

ANK TILL NORRMALMS
STADSDELSFÖRVALTNING

2017 -03- 2 0

Dnr 2017/214-1.4.

DOKID

43586

Årsrapport 2016

Norrmalms stadsdelsnämnd

Rapport från
Stadsrevisionen

Nr 10, 2017

Dnr 3.1.2-34/2017

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Fördjupade granskningar som sker under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Årsrapport 2016 för Norrmalms stadsdelsnämnd

Revisorerna i revisorsgrupp 3 har avslutat revisionen av Norrmalms stadsdelsnämnds verksamhet under 2016.

Revisorerna har den 16 mars 2017 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till Norrmalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 30 juni 2017

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 3.

Ulf Bourker Jacobsson
Ordförande

Maria Lövgren
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att Norrmalms stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Nämndens verksamhetsmässiga resultat för 2016 bedöms i allt väsentligt vara förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Vad gäller budgethållningen redovisas ett överskott om 12,9 mnkr i förhållande till budgeten.

Intern kontroll

Nämndens interna kontroll bedöms ha varit tillräcklig. Nämnden bedöms i huvudsak ha fungerande rutiner för intern styrning och kontroll. Några utvecklingsområden har dock identifierats, bl.a. budgetföljsamheten och prognossäkerheten inom äldreomsorgen. Vissa brister har noterats avseende den interna kontrollen i de granskningar som genomförts under året. Sammantaget är de brister som noterats inte av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bedömningen av nämndens interna kontroll.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följa gällande regler och god redovisningssed.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har i huvudsak beaktat revisorernas rekommendationer i föregående års granskningar.

Innehållsförteckning

1	Årets granskning	1
2	Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
2.1	Ekonomiskt resultat	2
2.1.1	<i>Driftverksamhet</i>	2
2.1.2	<i>Investeringsverksamhet</i>	3
2.2	Verksamhetsmässigt resultat	4
3	Intern kontroll	5
4	Bokslut och räkenskaper	8
5	Uppföljning av tidigare års granskning	8
	Bilaga 1 - Årets granskningar	9
	Bilaga 2 - Uppföljning av lämnade rekommendationer	12
	Bilaga 3 - Bedömningskriterier	15

1 Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömningen redovisas i *bilaga 3*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 1*.

En uppföljning av hur nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 2*.

De förtroendevalda revisorerna har träffat representanter för nämnden 2016-04-04 i samband med genomgång av 2015 års granskning och avstämning inför år 2016.

Granskningsledare har varit Helena Lind vid revisionskontoret och Annika Hansson vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2 Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Sammantaget bedöms att Norrmalms stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

2.1 Ekonomiskt resultat

2.1.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2016:

Mnkr	Budget 2016	B o k s l u t 2 0 1 6			Budget- avvikelse 2015
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Kostnader	1 268,1	1 277,2	-9,1	-0,7%	-16,9
Intäkter	185,6	204,6	19,0	10,2%	16,7
Verksamhetens nettokostnader	1 082,5	1 072,6	9,9	0,9%	-0,2
Avskrivningar	11,5	10,3	1,2	10,4%	0,2
Internräntor	1,1	1,0	0,1	9,1%	0,3
Driftbudgetens nettokostnader	1 095,1	1 084,0	11,1	1,0%	0,2
Justerat netto, efter resultat- överföringar		1 082,2	12,9	1,2%	2,3

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med +12,9 mnkr i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

De största avvikelserna finns inom verksamhetsområdena äldreomsorg (-14,8 mnkr), ekonomiskt bistånd (5,5 mnkr), individ- och familjeomsorg (5,4 mnkr), barn, kultur och fritid (5,1 mnkr) samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning (4,6 mnkr).

Underskottet som redovisas för äldreomsorgen uppges inte vara helt rättvisande. Detta på grund av att intäkter om cirka 4 mnkr för sålda platser till verksamhetsområde funktionsnedsättning, till skillnad från vad som är fallet i nämndens redovisning, ska tillgodoräknas äldreomsorgen. Detta medför att äldreomsorgen har ett något bättre resultat än redovisat. Majoriteten av äldreomsorgens underskott finns dock inom beställarenheten (-11,1 mnkr), vilket förklaras med en ökning av beställda platser inom både vård- och omsorgsboenden och hemtjänst. Beställningen av platser inom vård-

och omsorgsboenden har ökat med 2 100 dygn och beställningen av timmar inom hemtjänsten har ökat med 11 100 timmar jämfört med 2015.

Överskottet inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning ska, i enlighet med ovan, minskas med ca 4 mnkr. Tidigare års underskott inom verksamhetsområdet har dock succesivt minskat och budgethållningen har förbättrats sedan 2015.

Överskottet inom ekonomiskt bistånd hänvisas i huvudsak till att antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska under 2016.

Individ- och familjeomsorgens överskott kan härledas till barn- och ungdomsenheten (4,6 mnkr) och beror enligt nämndens redovisning bland annat på en utbetalning om 4 mnkr för placeringar av ensamkommande flyktingbarn och ett riktat statsbidrag. Vidare på tillfälliga medel från socialnämnden för tidigare felaktigt periodiserade projektmedel och extra medel för ensamkommande barn och ungdomar.

Överskottet inom barn, kultur och fritid utgörs, liksom förra året, i huvudsak av medel som nämnden har reserverat för eventuella underskott inom andra verksamhetsområden. Lägre kostnader än planerat för kolloverksamhet har också bidragit till överskottet.

Resultatenheternas samlade nettoresultat för året är ett underskott om -1,8 mnkr, varav 2,6 mnkr avser ett underskott för förskolans sex resultatenheter. Till 2017 överförs sammantaget 10,6 mnkr till resultatfonden.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.1.2 Investeringsverksamhet

Mnkr	Budget 2016	B o k s l u t 2 0 1 6			Budget- avvikelse 2015
		Utfall	Avvikelse		
Investeringsplan					
Utgifter	20,4	19,6	0,8	3,9%	4,5
Inkomster	0,0	3,0	3,0	0%	0,0
Nettoutgifter	20,4	16,6	3,8	18,6%	4,5

Investeringsbudgeten redovisar ett överskott om 3,8 mnkr, vilket avser parkinvesteringar om 2,2 mnkr samt inventarier och maskiner om 1,6 mnkr. Parkinvesteringarnas överskott beror i huvudsak på

förskjutningar i tidplaner för projekt som Observatorielunden och Enkehusparken. Nämnden har därför begärt ombudgetering om 1,6 mnkr till 2017. Av tilldelade medel för maskiner och inventarier har endast 1,1 mnkr använts under 2016.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.2 Verksamhetsmässigt resultat

Nämndens resultat för 2016 bedöms i allt väsentligt vara förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens verksamhetsberättelse samt på övriga granskningar som har genomförts under året.

I verksamhetsberättelsen anges att nämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål har uppfyllts. Av fullmäktiges 23 verksamhetsmål bedöms att sex uppfylls delvis och resterande 17 helt.

Verksamhetsmålet "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet" bedöms av nämnden uppfyllas delvis. De brukarundersökningar som genomförts inom äldreomsorgen visar att de äldre inte är helt nöjda med upplevelse av trygghet, måltider eller den omsorg som ges. Därutöver uppfylls inte årsmålet för kontinuitet inom hemtjänsten. Utfallet har försämrats sedan 2015 för sex av nio indikatorer. Revisionskontoret har granskat nämndens arbete med tryggt boende inom äldreomsorgen (*bilaga 1*). Den sammanfattande bedömningen är att nämnden arbetar för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras. Ett område som behöver utvecklas är dock dokumentationen av genomförda individuppföljningar.

"Inomhusmiljön i Stockholm är sund" bedöms av nämnden uppfyllas delvis, vilket bland annat beror på att en inventering av obligatoriska ventilationsprotokoll för samtliga förskolelokaler visade att 9 av 29 förskolor saknade aktuella godkända protokoll. Därutöver har miljö- och hälsoskyddsnämnden genomfört tillsyn av nämndens förskolelokaler avseende buller vilket resulterade i 26 förelägganden om bristande ljudmiljö.

"Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva" bedöms av nämnden uppfyllas delvis. Nämnden uppnår inte årsmålen för antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar eller antal praktiktillfällen som genomförs.

”Stockholm är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor” bedöms av nämnden uppfyllas delvis vilket främst beror på att årsmålet för sjukfrånvaron inte uppnås. Sjukfrånvaron har ökat under året och uppgår till 7,8 procent (7,7 procent år 2015) vilket överstiger nämndens årsmål om 6 procent. Antalet individer med långtidssjukfrånvaro har minskat, medan antalet sjukfrånvarodagar per person har ökat. Revisionskontoret noterar att det pågår ett arbete för att följa upp sjukfrånvaron samt att sätta in åtgärder vid både korttids- och långtidssjukfrånvaro. Revisionskontoret noterar vidare att personalomsättningen under året har varit hög inom framför allt förskolan och individ- och familjeomsorgen.

”Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering” bedöms av nämnden uppfyllas delvis. De brukarundersökningar som genomförts inom dagverksamhet, omsorgen för personer med funktionsnedsättning, socialpsykiatri och samt förskolan visar att nämnden inte uppnår årsmålen för andel brukare som inte upplever diskriminering. Det är framför allt utfallet för andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som avviker negativt.

”Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning” bedöms av nämnden uppfyllas delvis, vilket främst hänvisas till att förvaltningen inte når årsmålet om andel elektroniska inköp.

3 Intern kontroll

Den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. En tillräcklig intern kontroll innebär att kontrollen är aktiv och ändamålsenlig. Att arbetet med den interna kontrollen är strukturerat samt integrerat i organisationen, system och det löpande arbetet. Den interna kontrollen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedöms att nämndens interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig. De iakttagelser som ligger till grund för denna bedömning redovisas nedan. Av redovisningen framgår att vissa brister har noterats avseende budgetföljsamheten inom äldreomsorgen.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet. En granskning av nämndens verksamhetsplan för år 2016 visar att nämndens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet nämnden bedriver. Nämnden har för flertalet verksamhetsområden fastställt mätbara och uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet. Relevanta indikatorer med årsmål för mätning av de tillstånd målen avser saknas dock i viss utsträckning, vilket bidrar till att uppföljningen av nämndmålen försvåras.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Uppföljning av verksamhet som uppdragits åt annan att utföra sker årligen.

Årets uppföljningar har identifierat ekonomiska problem inom verksamhetsområdet äldreomsorg och då främst inom beställarenheten. Beställarenhetens underskott uppges i huvudsak bero på att antalet köpta platser inom både vård- och omsorgsboende och beviljade insatser inom hemtjänst har varit högre än vad budgetramen tillåter. Under 2017 ska förvaltningen utveckla arbetet med månadsresultat för beställarenheten samt göra en noggrann uppföljning av kostnader, intäkter och insatser. Vidare ska delegationsordningen avseende biståndsbedömningen ses över och ändras. Verksamheten kommer under 2017 att besöka Kungsholmens stadsdelsförvaltning för att ta del av deras sätt att arbeta med beslut och uppföljning. Beställarenheten har även infört daglig ärendedragning.

Revisionskontoret har noterat att tre av förskolans resultatenheter redovisar underskott. Bakgrunden till underskottet är bland annat en hög personalomsättning under året (en enhet hade en personalomsättning om 55 %) samt ett minskat barnantal. Under året lämnade vidare tre av sex förskolechefer förvaltningen, vilket medförde en osäker arbetsmiljö för berörda arbetare. Nya chefer är nu på plats, vilket uppges ge förutsättningar för en bättre arbetsmiljö och därmed sänkt personalomsättning.

Nedanstående sammanställning visar att den samlade prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter i huvudsak har varit god under året. Däremot finns det, som ovan nämnts, avvikelser vad gäller prognossäkerheten inom äldreomsorgen.

Mnkr	Tertial- rapport 1 2016	Tertial- rapport 2 2016	Bokslut 2016	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudgetens nettokostnader före resultatöverföringar	1 091,1	1 072,4	1 084,0	-11,6	-1,1%
Justerat netto, efter resultatöverföringar	1 088,3	1 070,7	1 082,2	-11,5	-1,1%
Nettoinvesteringar	19,4	17,9	16,6	1,3	7,3%

En granskning av nämndens system för intern kontroll visar att nämndens arbete med riskanalys och internkontrollplan i huvudsak är tillräckligt. Nämnden fastställde systemet i samband med verksamhetsplan 2016. Av den uppföljning av internkontrollplanen som redovisas i bilaga till nämndens verksamhetsberättelse framgår de sex moment som har följts upp. Momenten omfattar bland annat utredning av inkomna anmälningar om kränkande behandling inom förskolan, kontroll av icke-verkställda beslut enligt SoL och LSS, uppföljning av individärenden utifrån sjukfrånvaro samt granskning av utdrag ur belastningsregistret för personer som är verksamma på förskolan och inom de öppna fritidsverksamheterna. Revisionskontorets stickprovskontroller har inte visat på några avvikelser.

Revisionskontoret har granskat nämndens riskanalys och internkontrollplan med inriktning mot de delar som avser säkerhet i system och rutiner inom det personal- och ekonomiadministrativa området. Granskningen visar bland annat att kontroller och uppföljningar sker månadsvis med controller och enhetschefer. De personaladministrativa processerna med planerade åtgärder finns med i internkontrollplanen. Den sammanfattande slutsatsen är att nämndens arbete med riskanalys och internkontrollplan avseende det personal- och ekonomiadministrativa området är tillräckligt.

Ett ytterligare antal granskningar avseende nämndens interna kontroll har genomförts under året, se bilaga 1. Granskningarna omfattar utbetalningar till externa utförare rörande HVB-hem, kontoanalys samt lönerutiner med fokus på faktorer som påverkar löneskulden. Vissa brister har noterats avseende kontoanalys, men dessa är inte av den omfattningen att de påverkar den samlade bedömningen av nämndens interna kontroll. Revisionskontoret noterar att åtgärder för att komma tillrätta med bristerna har vidtagits under året.

4 Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på de övriga granskningar som genomförts under året. Underlagen till bokslutet är i god ordning och posterna är i huvudsak väldokumenterade.

5 Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av hur nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 2*.

Uppföljningen visar att nämnden i huvudsak har beaktat revisionens rekommendationer. Den rekommendation som kvarstår att åtgärda är att nämnden bör strukturera sin kartläggning av framtida behov vad gäller bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning.

Bilaga 1 - Årets granskningar

Granskningar och projekt under perioden april 2016- mars 2017

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Tryggt boende inom äldreomsorgen (nr 6, 2016)

Revisionskontoret har genomfört en granskning av tryggt boende inom äldreomsorgen. Syftet med granskningen har varit att bedöma om stadsdelsnämnderna arbetar för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras i enlighet med intentionerna i budgeten för 2016.

Granskningen har omfattat äldrenämnden samt stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Södermalm, Norrmalm och Hägersten-Liljeholmen.

Granskningen visar att stadsdelsnämnderna säkerställer att behov av tryggt boende hos stadens äldre tillgodoses genom alternativa insatser. Stadsdelsnämnderna arbetar även med förebyggande insatser och information. Det finns dock vissa skillnader i stadsdelsnämndernas arbetssätt för att säkra behovet av tryggare boende hos äldre.

Stadens riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg är kända men bedöms inte fullt ut utgöra ett stöd i handläggningen och arbetet med de individuella behovsbedömningarna. Granskningen visar vidare att det saknas ett stöd för bedömning vid handläggning av boende- respektive trygghetsinsatser för äldre med andra behov än enbart omsorgsbehov, t.ex. personer med påtagliga psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik och hemlöshet.

Granskningen av enskilda ärenden visar att den äldre informeras och ges möjlighet att ansöka om andra insatser vid avslag av ansökan om särskilt boende. Däremot har revisionskontoret inte kunnat verifiera att uppföljning har gjorts av de insatser som satts in vid avslag av ansökan om särskilt boende i samtliga ärenden.

Den sammanfattande bedömningen är att Norrmalms stadsdelsnämnd arbetar för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras. Stadsdelsnämnden bör dock säkerställa att individuppföljningar sker i samtliga ärenden samt dokumenteras.

Intern kontroll

Utbetalning till externa utförare (HVB)

En granskning har genomförts av om den interna kontrollen är tillräcklig i samband med utbetalning av ersättningar till externa utförare inom HVB (hem för vård eller boende). Granskningen visar bland annat att det finns rutiner och riktlinjer avseende vilka kontroller och vilken uppföljning som ska genomföras i samband med utbetalning till anordnare. Den sammanfattande bedömningen är att den interna kontrollen avseende utbetalningar och ersättningar till de externa utförarna är tillräcklig.

Kontoanalys (uppföljning av tidigare noterade brister och rutiner för manuella utbetalningar)

En uppföljande granskning genomfördes i samband med delårsbokslutet av brister och rutiner för manuella utbetalningar som noterats i samband med 2015 års granskning av kontoanalys. Granskningen visade bland annat att det saknades rutinbeskrivningar samt att det egna arbetet med stickprov på de manuella utbetalningarna behövde utvidgas. Den sammanfattande bedömningen var att den interna kontrollen avseende transaktioner av ekonomisk eller förtroendekänslig betydelse och manuella utbetalningar inte var tillräcklig. Nämnden bedömdes behöva överväga att ta fram egna riktlinjer och dokument som komplement till stadens anvisningar. Vid bokslutet hade nämnden vidtagit åtgärder utifrån rekommendationen, såsom framtagande av rutinbeskrivningar för hur konton med förtroendekänsliga poster ska hanteras. Rekommendationen bedöms därför som åtgärdad.

Granskning av lönerutin med fokus på löneskulden

En granskning har genomförts av nämndens rutiner för att minimera risken för att löneskulder uppkommer. Granskningen visar bland annat att förvaltningen har rutiner för kontroll och uppföljning av löneutbetalningar. Den sammanfattande bedömningen är att den interna kontrollen avseende faktorer som påverkar löneskulden i huvudsak är tillräcklig.

Granskning av kundfakturerings avseende förskoleavgifter

En granskning har genomförts av kundfakturerings avseende förskoleavgifter. I granskningen ingick servicenämnden och samtliga stadsdelsnämnder. Granskningen visar nämnden har utsedda köhandläggare för hanteringen av förskoleavgifter. Nämnden upprättar och följer upp avbetalningsplaner längre än sex månader samt obetalda fakturor. Det finns tydliga riktlinjer och rutiner för uppsägning av plats. Den sammantagna bedömningen är

att den interna kontrollen av kundefakturerings avseende
förskoleavgifter är tillräcklig.

Bilaga 2 - Uppföljning av lämnade rekommendationer

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
ÅR 2013	Interna och externa projektmedel för särskilda insatser/-utvecklingsområden För styrning och uppföljning av externa och interna projektmedel rekommenderas nämnden att fastställa en lägsta nivå avseende krav på dokumentation, redovisning, uppföljning och kontroll av verksamhet som bedrivs i projekt, samt att projektkod sätts upp direkt för alla projekt.	X			Förvaltningen har tagit fram en rutin som föreskriver att nya projekt som ska läggas upp går genom ekonomiavdelningen som då tar en diskussion med verksamheten kring om det rör sig om ett projekt samt vad detta då innebär gällande redovisning och uppföljning. Nämnden använder sig sedan av stadens blanketter för redovisning av ekonomi. Av blanketterna framgår vilka uppgifter som ska redovisas. Användningen av blanketterna bedöms innebära att behov inte föreligger av beslut i nämnd om lägstanivå på redovisningen.	2016
ÅR 2014	Behörigheter i Agresso Nämnden bör tillse att den interna kontrollen är tillräcklig vad gäller tilldelning och borttagning av behörigheter i Agresso.	X			Kvalitetssäkring har gjorts av behörigheterna i Agresso. En avstämning av listor och ett stickprov på attestkort visade att inga manuella anteckningar hade gjorts, vilket var fallet vid den tidigare granskningen. Under 2016 har en lean-process påbörjats som avser behörigheter i IT-system generellt där Agresso är en del. Uppdaterad rutin är även framtagen.	2016
ÅR 2014	Avgiftsrutiner inom äldreomsorgen Nämnden bör utveckla rutinerna inom äldreomsorgens avgiftshantering vad gäller begäran om inkomstuppgifter och nämnden bör överväga att ta fram en rutin för stickprovskontroll av fattade beslut.	X			Ny mall har tillämpats under 2016 för den årliga aktgranskningen. I denna finns kontrollpunkt avseende aktuellt avgiftsbeslut samt aktuellt svarsunderlag för avgiftsbeslut.	2016

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
P 6 2015	Bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning Nämnden rekommenderas att strukturera sin kartläggning av framtida behov, tillse att informationen i Paraplysystemet är aktuell samt säkerställa att planering av nya omsorgsbostäder sker i tidigt skede och att det byggs tillräckligt för att tillgodose behoven.		X		Aktuell information i paraplyet säkerställer nämnden genom att följa upp intresselistorna regelbundet, i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Nämnden är med tidigt i planeringen av omsorgsbostäder i Hagastaden och har en projektledare som samordnar arbetet. Revisionskontoret noterar att nämnden inte har vidtagit åtgärder utifrån rekommendationen att strukturera sin kartläggning av framtida behov.	2016
ÅR 2015	Avtalstrohet och internkontroll inom stadsmiljö Nämnden rekommenderas upprätta rutiner som säkerställer att förfaranderegler i upphandlingslagstiftningen följs. Nämnden rekommenderas även att upprätta rutiner för direktupphandling som säkerställer att stadens riktlinjer efterlevs.	X			Som åtgärd framhålls genomgångar på APT med information om vilka regler och riktlinjer som gäller för upphandling. Det finns en rutin om att vid varje uppdrag/beställning stämma av att regler och riktlinjer följs. Avdelningschef kontrollerar detta vid varje beställning i samband med att beställningarna ska undertecknas av densamme. Vid eventuell avvikelse bifogas en motivering i ett särskilt dokument som förvaras tillsammans med beställningen i en pärm.	2016
ÅR 2015	Behörighetsrutiner för eHälsokort Nämnden bör se till att behörighetsadministrationen fungerar i alla led vilket bl.a. omfattar en fungerande rutin för personal som avslutar eller ändrar sin anställning. Vidare rekommenderas nämnden att ta fram en rutin för systematisk uppföljning och kontroll av behörigheter.	X			Nämnden har rutiner för behörighetsadministration och handläggning av eHälsokort. Behörigheter kontrolleras med verksamheten en gång per kvartal.	2016

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
ÅR 2015	Intäktsredovisningen Nämnden rekommenderas att lägga till kontroll av fakturering av intäkter i den interna kontrollrutin som genomförs av två verksamheter per år.	X			Från och med februari 2017 ska uppföljning av intäkter istället ingå som del i månadsuppföljningarna. Varje månad görs en uppföljning med avstämning av uppgifter från Lois, antal boende och antal hyreskontrakt.	2016
ÅR 2015	Analys av transaktioner på konton av ekonomisk eller förtroendekänslig betydelse Nämnden rekommenderas att säkerställa att det för redovisningstransaktioner som avser förtroendekänsliga poster finns underlag med deltagare och syfte samt att konteringen blir korrekt.	X			Frågan har varit uppe på administrativa möten, chefsmöten, ledningsgrupp och i chefsbrev. Det har införts att ekonomisystemet automatiskt informerar vid kontering om att inte glömma exempelvis deltagarförteckning. Rutinbeskrivningar har tagits fram.	2016
ÅR 2015	Lönertillägg/ob/jour/beredskap Nämnden rekommenderas att säkerställa att lönertillägget godkänns i enlighet med delegationsordning.	X			Delegationsordningen har ändrats och stämmer nu med övriga ansvarsnivåer för chefer.	2016
ÅR 2015	Efterlevnad av stadens regler för redovisning Nämnden bör förtydliga informationen kring investeringar i verksamheten och hur verksamheterna kan få del av investeringsmedel.	X			Frågan har varit uppe i ledningsgruppen. Hänvisning till stadens regler ska ske från nämndens intranät och det är enligt uppgift avdelningschefernas ansvar att se till att ansökningar sker.	2016
P 6 2016	Tryggt boende inom äldreomsorgen Nämnden bör säkerställa att individuppföljningar sker i samtliga ärenden samt dokumenteras.					2017

AR – Årsrapport

P - Projektrapport

Bilaga 3 - Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

<i>Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande</i>
--

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

- Nämndens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Nämnden genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Nämnden har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade enligt kommunala redovisningslag och god redovisningssed.